

Boj proti fašizmu; je boj vsakega poštenega rodoljuba; vsakega delavca in delavke — pač vsakega brez izjeme na politično, narodno ali pa versko pripadnost!

CENA NAROČNINI:
Za Kanado in USA.
Za eno leto \$3.00
Za pol leta 1.75

Edinost

EDINOST
206 Adelaide St. W.
Toronto 1, Ont.

"Authorized as second class mail,
Post Office Department, Ottawa"

Let. 4. št. 145. Cena 5 c. TORONTO, ONTARIO WEDNESDAY, JANUARY 16TH, 1946. Price 5c. Vol. 4. No. 145.

Podpirajmo slovenski progresivni tisk - list Edinost

Tako se glasi naslovna stran nabiralne pole, katero nam je poslal minuli teden dobro znani rojak Edvard Troha iz Port Arthurja. Poli je priložil denarno nakaznico v znesku \$74.00 ter označil takole:

Sedemdeset dolarjev in 50 centov za tiskovni sklad na račun naše kvote, nadaljnih \$4.00 za eno novo naročnino.

To vsoto je priložilo 26 rojakov, katerih imena priobčimo pozneje. Kako so se pripravili za kampanjo v Port Arthurju, nam pove naslednje pismo:

"Nastopil je čas kampanje za list Edinost. Čitali smo določene kvote v posamezne naselbine. Tako je tudi nam v Port Arthurju določena kvota za fond lista, \$300.00, med tem, ko si za nove naročnine določi kvoto vsaka organizacija ali društvo posebej.

Za Port Arthur je ta čas neugoden voditi kampanjo, ker se večina naših zelo marljivih rojakov za narodne in napredne stvari nahaja izven mesta na gozdnem delu. In da olajšamo delo lokalnemu odboru kampanje tukaj v Port Arthurju, pa tudi v drugih naselbinah naj bi storilo svojo dolžnost napram progresivnemu tisku in ne čakati pomolov.

N. pr., nas skupina Slovencev zaposlenih na Hadsonu, smo prvi dan kampanje zbrali \$70.50 za fond Edinosti. Seveda to se računa v kvoto Port Arthurja. S tem pa se nam zdi primerno pozvati vse gozdarje, da slede našemu primeru. Kaj boste rekli na to po drugih gozdnih kempah in tudi naselbinah?

Mi upamo, da bo letošnja kampanja uspešnejša od vseh dosedanjih. Prvič vzmimo si vzgled kampanjo "Novosti." Z kakšnim uspehom je končana in drugič, da je naš list napravil plemenito delo med nami, to menda ni treba omenjati. Ker to danes vidijo tudi tisti, katerih ponašanja splošno so bila zelo čudna ako ne celo nedopustljiva. Sedaj vidimo kako pošteno nam je Edinost tolmočila borbo našega naroda v stari domovini in nas vedno opozarjala pred lažljivo propagando protijudskih elementov. Toda njena vloga z tem ni končana. Pred nami in pred našim tiskom so še velike naloge, "ki jih moramo izpolniti napram željam onih, ki so polagali svoja življenja v tej vojni, da bi povojni svet dejansko užival plodove velikih dolob in strani Zedinjenih narodov. Zato prav sedaj kot nikoli, prej, je treba napeti vse sile, da bo kampanja Edinosti dosegla kar največji uspeh.

Edvard Troha.

Drugo pismo nam je poslala Anica Starič, tajnica kampanje v Timmins, mu priložila denarno nakaznico v znesku \$123.00 in sicer \$80.00 za fond in 43.00 za nove in ponovne naročnine. Enako so poslali iz Montreala \$60.00 za fond in 15 dol. za pet novih naročnin. Med tem poslali so iz Nanaimo, B.C. \$41.00 za 11 ponovnih in 2 novi naročnini. Več drugih naročnikov v Kanadi in Zd. državah so poslali ponovne naročnine, ter priložili še kako novo naročnino od svojega prijatelja tako, da je prvi teden kampanje res dosegel dober rezultat kakor nam pokaže tablica na drugem mestu.

Uredništvo Edinosti se obrača na vse zastopnike in zastopnice, tajnike kampanje in druge prijatelje narodnega in delavskega tiska, da posnemajo naše rojake na gozdni kempji v Hudson, Ont. Njihovo pismo samo po sebi pove tako važnost kakor tudi potrebo lista, kateri je tako odločno zagovarjal borbo proti fašizmu, utrjeval narodno edinstvo in je sedaj na braniku resničnih narodnih in delavskih interesov.

Uredništvo

Navodila za denarne pošiljke v Jugoslavijo

Jugoslovanski konzulat v Montrealu naznanja glede pošiljanja denarja v stari kraj, oziroma FNR Jugoslavijo, naslednje:

"Tem potom se obvešča naše izseljence v Kanadi glede denarnih pošiljk sorodnikom in svojem v FNR Jugoslaviji, da je Narodna Banka FNRJ vzpostavila denarno poslovanje s kanadskimi bankami (Bank of Montreal), potom katerih se lahko pošlje denar v staro domovino.

Radi tega naši izseljenci v bodoče lahko pošljejo denarne nakaznice potom kanadskih bank, naslovljene na Narodno Banko Federativne Narodne Republike Jugoslavije v Belgradu ali pa njenih podružnic v Jugoslaviji.

Istočasno se naprošajo vsi oni izseljenci, kateri so naslovlili denarne nakaznice preko tega Konzulata, da pošljejo ako niso že poslali določene pristojbine in to: 50 centi za nakaznice do 40 dol., ali \$1.00 za nakaznice nad \$40.00.

Generalni konzulat bo v bodoče izseljencem dajal potrebna navodila glede denarnih pošiljk v Jugoslavijo, lahko se pa tudi obrnejo nanj pisмено za nadaljnja pojasnila u zvezi prašanj, ki jim niso jasna."

Consulate General of the Federal Peoples Republic of Yugoslavia.

DOBER SPREJEN GEN. EISENHOWER-JA

Toronto — Preteklo soboto se je tukaj vršil počastni sprejem Generala D. Eisenhower-ja, kateri je na potu iz Ottawe obiskal Toronto. Sprejemna svečanost se je vršila pred mestno hišo poleg velikega števila navzočega prebivalstva, civilnih, vojaških in državnih uslužbencev.

Mestno časopisje in tudi občinstvo je zaželelo vrhovnemu poveljniku zaveznih armad v Evropi, dobro doščilo!

Izvoljen Svet Mednarodne sigurnosti in Svet za ekonomsko soc. probleme

JUGOSLAVIJA ČLANICA SVETA ZA EKONOMSKO-SOCIALNE PROBLEME

London — Na skupni seji Organizacije Zedinjenih Narodov je izvoljen Svet Mednarodne Sigurnosti, ki ga sestavlja 11 članic, pet stalnih in šest začasnih, kakor določa Carter Organizacije Mednarodne Varnosti.

Stalne članice, ki imajo največjo odgovornost za varnost miru in sigurnosti so: Sovjetska Zveza, Velika Britanija, Združene države Amerike, Francija in Kitajska. Kot začasne članice za dobo dva leta so izvoljene: Avstralija, Brazilija, Egipt, Mexico, Nizozemska in Poljska.

Med tem Svet za ekonomske in socialne probleme sestavlja 18 članic, med temi tudi Jugoslavija in sicer potem, ko je Nova Zelandija odklonila kandidature v korist Jugoslavije pri drugem glasovanju.

V samem začetku zasedanja Organizacije Mednarodne varnosti Zedinjenih Narodov, je prišlo do nezadovoljstva in presenečenja med večjim številom delegatov, ko je sicer z nenavadno metodo za predsednika te organizacije bil izvoljen P. H. Spaak, belgijski tujni minister. Med tem, ko je sovjetska delegacija za predsednika predlagala Trygve Lie, Norvečan, Spaak je bil izvoljen brez da bi bil sploh predložen. Nekateri delegati so protestirali proti tako nenavadnih volitev predsednika, preko katerega je želja vsaj nekaterih sil držati kontrolo nad sejnami. Dimitri Manuilsky, načelnik ukrajinske delegacije je povodno tega dejal, da je tak način v nasprotju demokratičnemu praktičiranju pri takih volitvah in tudi v nasprotju pravic vseh navzočih članic. V naprej, pravi Manuilsky, osebe, katere se bodo imenovali na kakršne koli dolžnosti se morajo nominirati (predložiti) pred

članicami Organizacije in na ta način izvoliti.

V Londonu postavljajo vprašanje vstanovitve "svetovnega parlamenta" ali "svetovne vlade", za kontrolo sveta. Pričakuje se vsled tega, da bo britanska delegacija predložila ta predlog zasedanju Zedinjenih Narodov s prizadevanjem da se ga sprejme. Konkretna dejstva kažejo, da se bo temu predlogu zoper stavila večina delegatov, a posebej sovjetska delegacija, katere se odločno bori proti metod in načina izven določb Carterja in zlasti proti odvzemanju pravic malih narodov.

Moskovski radio je komentiral:

Narodna vlada Slovenije je dala 1.500.000 dinarjev za popravila cerkva

Ljubljana — Ko je Predsedstvo Narodne vlade Slovenije v razgovorih s predstavniki Cerkve obljubilo podporo za obnovo porušnih cerkev in potrebnih nadarbinskih poslopj, so se tekom avgusta in septembra začele stekati pri Narodni vladi Slovenije in pri Verski komisiji pri SNOS-u razne prošnje. V septembru mesecu je nato Predsedstvo Narodne vlade Slovenije odobrilo za popravila cerkva na območju ljubljanskega škofijskega ordinariata kredit 500.000 dinarjev. Z odredbo 2 oktobra 1945 je Predsedstvo otvorilo pri Denarnemu zavodu Slovenije v Ljubljani dobrotneje v znesku din, 1,000.000 oz. 500.000 v korist cerkvenih ustanov. Po čim najkrajšem po-

stopku, da se glavna dela opravijo še pred zimo, je nato Verska komisija, upoštevajoč vse prošnje, ki so se do dne disponiranja s tem kreditom natekle pri njej, po svetu s ordinariatom in v soglasju denar. Tako so bili nakazani za najnujnejše popravilo cerkev v najpotrebnejših nadarbinskih poslopj v območju ljubljanskega škofijskega ordinariata raznim župnim uradom sledeči zneski: Podbrezje 7000 din, Radovica 15.000, Sv. Katarina 7000, Draga 15.000, Podgrad 80.000, Sele pri Šumberku 7000, Blagovica 32.000, Rimbo pri Bledu 50.000, Struge na Dolenjskem 55.000, Vače 7000, Poljane nad Škofjo Loko 30.000, Velika dolina 10.000, Kopanj 100.000, Sv. Lenart pri Škofji Loki 30.000, Leskovec 10.000, Sv. Križ 15.000, Roza Vranja peč 50.000, Kočevje 53.000, Boštanj 53.000,

MARŠAL TITO

Priporočamo da vsak naročnik dobro prečita njegov spodaj priobčen govori.

Ajdovec 50.000, Dobropolje 60.000, Železniki 80.000, Tržišče 20.000, Dobrova pri Ljubljani 10.000, Št. Janž na Dol. 10.000 Radeče pri Zidanem mostu 10.000, Dobrova pri Kropi 10.000, Gornje pri Bledu 20.000, lazaristom v Ljubljani 20.000 din.

V območju lavantinske škofije pa so bile v isti namen nakazane

sledeče vsote: Kapucinskega samostanu v Ptuj 15.000 din, Sv. Marjeta niže Ptuja 160.000, Sv. Primož na Pohorju 20.000, Sv. Jurij ob Taboru 10.000, Gornja Radgona 56.000, Sv. Marjeta ob Pesnici 15.000, Celje 170.000, Čabram 15.000.

Verska komisija pri SNOS.

STORIMO VSE DA BO LETO 1946 LETO VELIKIH ZMAG PRI OBNOVI NAŠE DOMOVINE

GOVOR MARŠALA TITA NA NOVO LETO

Beograd, 1 jan. — Jugoslovanska časopisna agencija "Tanjug" nam je poslala govor maršala Tita, ki ga je održal na Novo leto narodom Federativne Narodne Republike Jugoslavije. Priobčujemo ga v celoti in glasi se:

"Leto 1945 je bilo leto vojnih zmag Ujedinjenih svobodoljubnih narodov, velikih in manjših, nad fašističnimi osiščnimi osvajalci in njihovimi pomagači. Toda za našo domovino, za narode Jugoslavije 1945 leto ima osebiti značaj, ker so se za njegovo dobo v Jugoslaviji dogodili sicer dogodki, kateri so opredelili smer razvoju naše zemlje za cel niz nedoglednih let. V tem letu so doseženi veliki zunanji in notranji politični uspehi. Zelo močno se je dvignil vzgled naše zemlje, ki je vsled naporov in deleža v vojni dobila vseobče priznanje Ujedinjenih narodov.

Naša domovina je uspela konsolidirati s ustvaritvijo organa narodne oblasti od najnižje do najvišje oblasti povsod v Jugoslaviji. Izvršena so volitve za Ustavno skupščino, katere je enoglasno sprejela velik in zgodovinskega pomena sklep o odstranitvi mornahije in razglasila Federativno Narodno Republike Jugoslavije. Sprejeti so tudi mnogi drugi demokratični zakoni in odredbe, sprejete je v načelu načrt nove Ustave, kateri predstavlja temelj naše državnosti, naše narodne demokracije, naše FNRJ, katere predstavlja močno enoto svobodnom voljom ujedinenih narodov Jugoslavije.

S okupacijo raztrgana na več delov stara Jugoslavija se je razpadla, a na njenih ruševinah v letu 1945 dogotovljen je veličastveni državni dom — Federativna Narodna Republika Jugoslavija, katere se je gradila skozi štiriletno nadčloveško borbo iz krvi in dosti stotine tisočev naj-

boljših sinov in hčera Jugoslavije.

V tem letu naši narodi so premagali ogromne napore in dosegli velike uspehe pri obnovi naše zemlje. Na prvem mestu vzpostavljena je po vojni uničen železniški promet. Obnovljen in postavljen je v pogon večji del naše industrije, katere že zalaga naše prebivalstvo z različnimi produkti. Obnovljeni so in v pogonu večji del rudnikov, kateri zalagajo naše tovarne in promet z premogom in rudno. Popravljeni je in opnovljeni tisoče raznih poslopj in stotine porušnih in požganih vasi. Država je dala in omogočila desetine tisočev vagonov žita in drugih potrebščin pokrajnam, ki so največ trpele za strani okupatorjev. S pomočjo Narodne fronte organizacij in vojaštva, je zasejano okrog en milijon orolov prepuščene zemlje, katere plodovi v glavnem bodo služili za prehrano prebivalstva v onih pokrajnah, ki so največ prizadete z vojno. Obnovljene so in začele s poukom v preteklem letu stotine raznih višjih in nižjih šol. Izvršena so mnoga koristna in potrebna dela za skupno enoto v enem rekordnem času, zahvaljujoč se heroizmu, s katerim so prežeti najboljši sinji in hčere naša domovine.

Če se vzame v obzir, da je naša hrabra Armada še v maju mesecu vodila teške poslednje boje za osvoboditev naše zemlje, tedaj že to dokazuje od kdaj so se naši narodi sploh mogli posvetiti celiti teške rane, ki nam jih je zadal okupatorji.

To se dejstva katera najbolj glasno govore o ogromnem naporu naših narodov, naših delavcev, naše mladine, naših žena, naših kmetov, naše narodne inteligence, naše armade in naših rokovediteljev. Koliko samozatejevanja in truda je bilo treba vložiti do kler se je moglo vse to doseči. Moram pa naglasiti, da bi bili ti uspehi še boljši in večji, ako nebi

bilo raznih narodnih sovražnikov, kateri so z vsemi silami ovirali naše uspehe pri obnovi naše domovine. Stara Jugoslavija in štiriletna okupacija sta nam ostavili rujavo nasledstvo. Sabotaže, špekulacije, črnohorzo in napolned tavnine, vse to se je dogajalo v naši zemlji preteklo leto ter napravilo ogromno škodo našim narodnim dohodkom. Bila je sabotaža pri zgraditvi mostov, sabotaža na železniškem prometu, industriji, poljedelstvu, rudarstvu itd. Vse to so ostanki starega državnega reda in istočasno izražajo politični karakter sovražnikov FNRJ, ker njeni sovražniki so podvezala razna in drzna sredstva, kako bi napravili večje ovire našemu napredku. Take saboterje, zapravljuje narodne imovine, tavnine, črnohorzišče in kontrobanje je treba poditi do uničenja, če hočemo obvarovati velike tekovine osvobodilne borbe, če hočemo ustvariti to, za kar so položili svoja življenja tisoči najboljših sinov in hčera naše domovine, če hočemo ustvariti boljše in srečnejše bodočnosti sedanjemu in bodočim pokolenjem narodov Jugoslavije. Proti teh gnilih odpadkov črne preteklosti bivših režimov in vseh sovražnikov nove in srečne bodočnosti naših narodov, se morata boriti vsak pošten rodoljub, vsak oni, kateri ljubi svojo zemljo in svoj narod.

Zakaj jaz vse to iznašam tukaj? Zato, da se vidi koliko in kakšne ovire so nam bile na potu z raznim zločinskim delom, da bi se onemogočilo naše dosege in še boljši in vidnejši rezultati. Iznašam pa to tudi zato, da vidimo kako sovražniki naše FNRJ ne mrujejo in kako se naprezajo z vsemi sredstvi ne glede kako blatnimi, samo da bi prizadeli občutno škodo novi Jugoslaviji. In naposled iznašam vse to radi tega, ker želim opozoriti vse poštene rodoljube, da so budni napram vsem takim pojavom in da poma-

gajo narodnim organom oblasti, da se škodo povzročitelje postavi zaslužni kazni. Treba je brez milosti bičati to, kar ne velja in kar je na potu našemu razvoju, a na to imajo pravico samo oni, kateri dajajo vse od sebe v interesu naše skupne enote. Med tem, z ene strani milijoni rodoljubov zalagajo vse svoje sile, da bi čimveč donesli zgradiiti svoje razorane zemlje, da bi se čimprej vsaj do gotove meje odstranilo bedo in ustvarili boljši pogoji za življenje. Z druge strani sicer osvobodna peščica skuša vse to sprečiti.

Mi stopamo v novo 1946 leto s ogromnimi težkočami in nalogami. Ako je bilo 1945 leto — leto zmage na bojnem in političnem polju, tedaj je vsak državljan naše domovine dolžan storiti vse, da bo Novo leto 1946 — leto deloma zmaga narodne ekonomije. Razume se, da tukaj ni govora o popolni zmagi, ker škoda prizadeta naši domovini je tako velika, da bo vzelo mnogo let predno bodo za celjene rane. Toda v tem letu mi moramo ustvariti predpogoje, moramo udariti močne temelje, moramo imeti jasne perspektive in pristopiti po skupnem načrtu za narodno imovino.

Stanje naše narodne imovine zahteva od vsakega poedince založiti maksimalni napor, da bi se res moglo ustvariti boljše pogoje za srečnejšo bodočnost.

Mnoge naše tovarne niti iz daleč niso dosegle predvojno kapaciteto. Izdatki za proizvodnjo raznih predmetov potrebnih za življenje, so zelo visoki. Od tega ni malo koristi tako država kakor ne odjemalci mesta in vasi in tudi delavci. Pomanjkanje in draginja tovarniških produktov povzročata zvišanje cen drugim sredstvom za življenje, katere proizvajajo kmeti in manjši obrtniki. Pomanjkanje produktov in reči potrebnih za življenje povzročata draginjo. Zato je potrebno dvigniti produkcijo in producirati čimveč, da bi

mogli naši kmeti kupiti to kar jim je potrebno in po taki ceni, katere se ne bo preveč razlikovala od cene njihovih produktov.

Obracam se vam, delavci v tovarnah in rudnikih. Zvišajte produktivnost dela, napravite čimveč raznih proizvodov, ker samo z tem boste ustvarili boljše življenske pogoje. Naša država, je država delovnih ljudi mesta in vasi. In prav zato ji pomagajte z vsemi silami obnoviti njeno oropano in razorano zemljo.

Naj vam bodo vzgled že mnogi tovariši in tovarišice v tovarnih in rudnikih, ki so že postali heroji dela. Bodite čuječi in budni proti raznovrsnim saboterjem in pripravite neznanos tla sovražnikom naroda, kateri ovirajo ostvartev naše srečne bodočnosti.

V 1946 letu naj bo delovni načrt toliko bolj stvarnejši in obsežnejši. Vložimo maksimalne napore dobrotvoljnega dela, katero nam je omogočilo v preteklem letu doseči čudovite uspehe v izgraditvi naše zemlje. Polet za dobrotvoljno delo se mora nasprotno ne zmanjšati, ampak povečati in ojačiti.

Obracam se tebi mladina Jugoslavije, da boš nosilec delovnega navdušenja, da boš primer samo zatajevanja v izgraditvi naše domovine kakor za časa štiriletne borbe za njeno svobodo, kateri v preteklem letu začetku ne splošno obnovi. Borba za zmago pri obnovi zemlje, na premagovanju vseh začasnih težkoč, je sestavni del velike borbe na bojnem polju, v kateri so tisoči mladincev in mladinki Jugoslavije umirali zato, da bi bilo drugim boljše. Naj tvoj mladinski polet najde svoje izzive na prvem mestu v stvarnem delu.

Mnogi sovražniki in celo neki narodni prijatelji današnje Jugoslavije si prizadevajo z vsemi silami vnašati zmedo med našimi kmeti. Vnašajo nezaupanje na (Dalje na 4 str.)

"EDINOST"

Published weekly at

206 Adelaide St. W., Toronto, Ontario,
by Edinost Publishing Proprietor
in Slovenian LanguageRegistered in the Registry Office for the City of Toronto
on the 25th day of June, 1942, as No. 47939 C. P.Izhaja vsako sredo v slovenskem jeziku. Naslov lista:
EDINOST

206 Adelaide St. W. Toronto, Ontario.

Dopisi brez podpisa se ne vpoštevajo. Rokopis nenarodnih
čankov in dopisov se ne vrača.

Svoje titovke ne dam!

Nek pionir mi je pravil, da so mu v vlakcu, ko se je peljal iz Trsta proti Postojni, ponujali čokolado samo zato, da bi snel svojo titovko.

Vse življenje je stradal, sedaj mu pa ponujajo celo — veliko tablo lešnikove čokolade, še v ovoju z inozemskim napisom; in ničesar nečoj zanj, samo titovka jih bo ve oči.

Že leta 1942, so k njim prihajali partizani, v njihovo revščino so vnašali vzdušje lepše bodočnosti, ko bo njegova mati mogla vsem otrokom odrezati kruha in njihov oče ne bo več tako mrko gledal v tla.

Takrat je zvedel, kako lepo je otrokom, katerih narodi žive v svobodi. V šolo morejo hoditi, vsakdo, tudi kočarjev sin more postati zdravnik ali inženir, ki zida velike in lepe hiše, ali letalec ali mehanik — šola je prosta za vse tiste, ki se hočejo učiti.

Vzljubil je borca, ki mu je odkril tisto, kar je njega kot otroka težilo. In ker je bilo borčevo znamenje titovka in so ga imenovali Partizan, je vzljubil to znamenje in ime nad vse drugo.

Njegov oče, brat, sestra — vsi so si nekega dne nadelili titovke in odšli v borbo za svobodo.

Oče se ni več vrnil, padel je pri zadnji ofenzivi, ob svitu svobode.

On sam je postal po osvobojevanju komandant pionirjev, njegov bataljon, sedaj odred, je nabral največ starega železa.

To je kratek opis življenja 14-letnega pionirja Jožeta, kateri je prijaznemu tuju s čokolado odvrnil: "Svoje titovke ne dam za sto vaših čokolad!"

Jože ni bil v dvomu, kaj naj stori. — Naši otroci vedo, da je dal to znamenje človek, ki se je štiri leta, skupno s svojimi najdražjimi, boril po gorah in soteskah za novo življenje.

Pionirji, posnemajte Jožeta! Vprašajte svojo mater, zakaj se je boril Vaš oče, vaš brat, ki je nosil titovko — in povedala vam bo: "Za novo življenje, zato da ti bom mogla dati kruha, kadar boš šel v šolo!"

Ančka

Po "Mladini"

Ne mislimo da bi bil zgornjemu potreben komentar. Dogodek je sicer tako živo opisan, da sam po sebi pove le tisto resnico sočutja in zavesti po primeru pionirja Jožeta, pa tja pri ogromni večini slovenskega naroda napram svoji izvojevanji svobodi, svojim najdražjim, ki so položili svoja življenja za njo — in pa napram svojim resničnim narodnim voditeljem — maršalu Titu!

Zgornjemu bi dodali samo to: "Da je sicer skrajni čas, da bi marsikateri starejših Jožetov tukaj med nami na tem kontinentu, moral posnemati mladega pionirja 14-letnega Jožeta!"

Tujec naj gre proč iz slov. ozemlja

Narodi Jugoslavije so kakor noben drugi narod v Evropi, izvzemivši Sovjetsko Zvezo, doprinesli največje žrtve v vojni proti fašizmu na strani Zedinjenih Narodov. Njih človeške in materialne žrtve, so prav zapravd strašne. Tako strašna je cena v žrtvah njihove svobode, da bi ne smelo biti niti najmanjše ovire ne samo za ekonomsko pomoč, da zmoremo čim prej obnoviti porušeno in oropano domovino in zaživetje lepše in srečnejše življenje. Ampak nebi smelo biti ovir proti priključitvi po prvi svetovni vojni odtelesenega ozemlja.

Čitatelji so zagotovo prečitali članek državne komisije pod naslovom "Razdejanka in škoda katere je narejena Jugoslaviji", ki smo ga priobčili v prejšnjem izvođu Edinosti. Komisija v tem članku v podrobnosti razlaga kako je povzročena škoda in koliko znaša materialna vrednost te škode. Komisija je dognala preračun, da materialna škoda znaša 9.1 milijard dolarjev ali pa 402.2 milijarde dinarjev v predvojni valuti iz leta 1938 po denarnem kursu 1 dolar za 44 dinarjev.

Torej kadar govorimo o Jugoslaviji, tedaj moramo imeti na prvem mestu v vidu ogromne človeške in materialne žrtve, ki jih je prispevala na strani Zedinjenih narodov v njihovi skupni borbi za stvari, katere so jasno določene v Atlantskem čarterju in posebno Krimski konferenci. To je da narodi sami odločajo o svojih notranjih zadevah in da se jim povrne ozemlje, katero je nasilnim potom odvzeto po prvi svetovni vojni.

Primorski in Koroški Slovenci so bili z ene strani nič drugega kakor žrtve italijanskega in nemškega fašizma, kateri si je prizadeval s terorjem in nasilstvom potujčiti te kraje in jih spraviti pod svojo oblast. Toda sedaj po skončani vojni, ko vendar ne more biti kakršne-goli vzpoka za poravnane napak storjenih po prvi svetovni vojni, oni niso svobodni in združeni z svojimi rojstnimi brati in sestrami v onem pomenu besede, kakor jih pripada in določajo pogodbe treh velikih. Še vedno se dogajajo sicer neopravičeni dogodki, katere povzročajo preživeli fašistični in profašistični elementi.

To je sicer vprašanje, katero po sklepu moskovske konference pride na raspravo pri pogodbi za razne evropske države, ki so se borile na strani fašističnega osišeča, med temi tudi Italija, enkrat okrog 1. maja. Pri teh pogodbah bo rešeno vprašanje Primorskih in Koroških Slovencev. In da bo rešeno pravično, se morajo vsi njihovi bratje in sestre tudi v tujini zediniti in tako zedinjeni pristaviti svoj močan glas:

"Tujec mora proč z slovenskega ozemlja!"

TRST 1941-1945

Trst leta 1941

Spominjam se Trsta v decembru 1941, ko se nas pehčiva omladincev zbrala, okrog aktivistov komunistov in ustanovila Osvobodilno Fronto za slovensko Primorje. Med velikim procesom proti 69im smo prešli v napad in Trst je bil prvič dobesedno poplavljen z letaki, ki so vsebovali pet programskih točk OF. Še občutni radost in navdušenje ki sta nas prevzela zaradi učinka te naše prve akcije. Slovensko delavstvo in mladina je sprejela naše letake s ponosom, italijansko delavstvo pa je občudovalo našo drznost in se začelo zanimati za naše gibanje. To nam je bilo v zadoščenje, saj smo hoteli predramiti ljudstvo iz mrtvila, ki je bilo nasledek 20 letnega fašističnega režima. Seveda se je začela zanimati za nas tudi policija, ki je razposlala svoje provokatorje. Posrečilo se ji je, dobiti nas v svojo pest. Vse? Ne vseh. Ali je naše delo z našo aretacijo in procesom propadlo? Ne, ni propadlo — o tem sem se prepričal, ko sem se v začetku leta 1944 vrnil iz kaznilnice v Castelli francu domov v Trst.

Trst leta 1944

Kolika razlika od leta 1941! Bil sem ves navdušen ko sem se sešel z Miho-Igorjem Deklevo, ki me je povabil k sodelovanju v Zvezi slovenske mladine (ZSM). Orišal mi je, kaj vse je bila v času

Hribar Janez, N. poslanec

mojega zapore stori mladina za razširjenje našega gibanja. Radost mi je kalila bridka misel, da se prvi organizator OF na Primorskem, tovariš Oskar Kovačič ni mogel z nami, svojimi prvimi sodelavci veseliti plodu ki ga je rodilo od nas začeto delo. Oskar je umrl teden dni po svoji vrnitvi domov je umrl za jetiko, ki jo je dobil v italijanskih zaporih.

Kolika je bila razlika! Na vsakem svojem koraku sem naletel na ilegalne OF ali KPS ki so bile bodisi pod vodstvom OF KPS (Komunističke Partije Slovenije) in PCI (Partito Comunista d'Italia.) Kaj je to pomenilo? Pomenilo je, da se je gibanje med ljudstvom razširilo in da je tržaško ljudstvo razumelo potrebo našega boja. Italijansko delavstvo se je strinjalo z našo politično linijo in si je prizadevalo, vključiti se čimprej v naše gibanje. Kolikor je bilo v nekih italijanskih ljudskih krogih še nezaupanja do nas, je izviralo iz naslednje bojazni: za vedali so se zla, ki so ga zakrivila italijanski fašisti, in niso mogli misliti, da se naš narod ne bi hotel maščevati nad Italijani. Niso vedeli, da mi nismo gojili in ne gojimo rasizma ne šovinizma, marveč hočemo prav tako kakor italijanski tovariši le uničiti reakcije. Tržaška mladina si je mnogo prizadevala, da bi odpravila to nezaupanje in ustvarila tesno sodelovanje obeh. Zato nisem lepših letakov po zidovih več sam kakor leta 1941, marveč v družbi italijanskega tovariša.

Dne 26. februarja sem odpotoval z drugimi tremi delegati na prvo konferenco slovenske mladine Primorja. Ob odhodu iz mesta sem videl na dimniku magdalenске bolnišnice vibrati rdečo delavsko zastavo. Prvič sem se pretihotapil k ostro nemško-fašistične in belogardistične straže in stopil na osvobodeno ozemlje. Občutil sem, kaj pomeni borba ljudstva in politična sposobnost ljudstva. Pred menoj je bila ljudska država v okupatorjevi državi. Organizacije OF so hkrati, ki so mobilizirale narodne OF, — so sile proti nacizmičnemu okupatorju, jemale v svoje roke upravo dežele, čeprav so še ostale v ilegalnosti. Hodil sem od vasi do vasi in videl, kako se vrši politična, gospodarska in kulturna mobilizacija, videl sem navdušenja za boj in odločnost vseh, braniti lastno zemljo, lastno svobodo, videl sem našo vojsko in živel nekaj dni njeno življenje, prenašal njene napore in nevarnosti. Tako sem se duhovno pripravil za udeležbo na konferenci.

vil za udeležbo na konferenci.

Na njej se je razpravljalo tudi o Trstu in njegovi borbi. Spominjam se kako jasno in ognjevitost tovariša Morana, tajnika ZSM mesta Trsta govorila o sodelovanju z Italijani, ki niso bili Musolinijevi Italijani, marveč naši soborci iz istih nagibov in z istimi smotri. Še mi zvenijo v ušesih besede italijanskega predstavnika, ki nas je pozival na delo, da Trst ne bo kost, za katero bi se grizla oba naroda med seboj, ampak mesto, v katerem si oba naroda podajata, roke. Da, korist obeh narodov zahtevajo, da preneha gospodarstvo, ki tepta najnosnejše človeške pravice, in da preneha vsako zaničevanje druge narodnosti, kar nujno vzbuja sovražstvo. Samo z medsebojno pomočjo bosta lahko v svoj prid rešila zlasti skupno gospodarsko vprašanje, ki je vir življenju delavca.

Občutil sem, da se lahko oba naroda objameta in tako mirno zreta v prihodnost. Na konferenci sem videl da nobeden od njiju ni niti več niti manj vreden, ampak da sta oba za isto stvar privala tudi kri. Ko se je nato boj

Mrs. Roosevelt sprejela častno predsedništvo Ameriškega odbora za jugoslovansko pomoč

V četrtek, dne 20. decembra, 1945, j bilo formalno naznanjeno, da je vdova pokojnega predsednika Roosevelta sprejela častno predsedništvo Ameriškega odbora za jugoslovansko pomoč ob priliki častniške konferenke, katere se je obdrževala v uradnih prostorih Ameriškega odbora na 253 East 11th Street, New York 3, N. Y.

Casnikarjem in zbranimu oobju Odbora je predstavil go. Roosevelt Mr. Zlatko Balokovič, predsednik Odborovega sveta direktorjev. Navzoča je bila tudi Balokovičeva soproga, ki je skupno s svojim soprogom omogočila to, da je ga, Roosevelt prevzela častno predsedništvo.

S časnikarji je ga. Roosevelt razpravljala o bližajoči se kampanji za zbiranje živeža za jugoslovansko dečo. Ta kampanja, ki bo nosila ime "Baby Food Campaign" se bo pričela s prvim januarjem in namen kampanje je, da se pomaga 1.200.000 jugoslovanskim otrokom, kateri trpe v resni podhranjenosti.

Izjava ge. Roosevelt se glasi: "Zavedajoči se zgodovinsko važnega doprinosa Jugoslavije k zavezniški zmagi in dobro vedoč kakšno strašno ceno je plačuje danes ta dežela za to zmago, sem sprejela častno predsedništvo Ameriškega odbora za jugoslovansko pomoč.

"Jugoslavija je bila, prva, ki je organizirala efektivno gerilsko borbo proti nacijskim hordam. Danes pa je narod Jugoslavije narod junakov v cunjah. Jugoslavija je dala 1.200.000 življenj za zmago — več kot 15% svoje predvojne populacije. Danes je v Jugoslaviji 1.200.000 otrok, ki so podhranjeni in tako podvrženi nevarnosti raznih bolezni, ki so posledica podhranjenosti.

"Slabo oblečeni, slabo hranjeni in živeči v slabih in zasilnih domovih in stanovanjih potrebujejo jugoslovanski ljudje danes predvsem več in boljše hrane.

"Kruta ironija je, da ima nemško ljudstvo več za jesti kot jugoslovansko ljudstvo. Listi in poročila UNRRA-e nam pričajo, da dobi povprečno prebivalec Jugoslavije danes komej 900 do 950 kalorij ali hranilnih snovi dnevno, dočim dobe Nemci 1300 do 1500 kalorij na dan.

"Danes je v teku kampanja, da se zviša količina živeža za nemško prebivalstvo in mnogi naši kongresniki ter drugi odličniki in javni ljudje podpirajo to kampanjo. Ali ne bi bila naša prva dolžnost da pomagamo olajšati pomanjkanje in bedo v deželah naših zaveznikov?

"Medtem ko vlada v Jugoslaviji splošna lakota in pomanjkanje, moramo vedeti, da to stanje najbolj zadeva otroke. Statistiko o tem stiskajo človeku srce. En zdravnik piše naslednje: "Še nikdar nisem videl toliko resnih slučajev kožnih izpušč-ajev, ki so posledica lakote pri otrocih, kot sem jih videl večerj dopolne. Nekateri otroci so bili prinešeni na postajo u mirujočem stanju — umirali so od lakote. Teh otrok je bila sama kost, in koža. Bolnišnica je polna bolnikov in ne more sprejeti vseh, stla se vzame noter le najhuje

razračal in ostril, so umirali italijanski in slovenski tovariši drug ob drugem z istim preziranjem skupnega naciističnega sovražnika — enako žrtvovali lastna življenja v prepričanju, da krvna žrtev ne bo zaman. Poleg Slovenske, Dekleve, Kolarča, Zorke Germe-kove so da li svoja življenja Sergio Cermeli, Morganti, Marco Eftim-rbe, toda ljudstvo, italijansko in slovensko, se ni dalo zaplašiti niti z množičnimi streljanji v Bazovici niti z obesceni v ulici Ghega, marveč je skupaj začelo neizpro-sno čistiti mesto od fašistične ne-snage.

Moja prostost, moja borba je bila kratka: prišla me je gestapo.

Tedaj sem začel spoznavati vse, kar je znal ustvariti proti našemu narodu in proti vsem imperializem: "bunkerje" mučilnice, fizično in duhovno ubijanja v zaporih v koncentracijskih taboriščih. Tu sem videl moderno suženjstvo stokrat hušje od staroveškega, videl sem, kako so človeka ponižali na najnižjo stopnjo, videl sem njihove žrtve — ljudi, ki niso bili več ljudje, marveč samo zveri, ki so še poskušale rešiti tisto kožo,

ki jim je še visela na kosteh . . . Solidarnost tovarišev me je rešila in dočakal sem svobodo. Z njo je prišlo veselje, postoterje-no z radostjo zaradi zmage nad fašizmom in z radostjo zaradi osvoboditve moje domovine in mo-jeega mesta — Trsta po naši juna-ški narodno osvobodilni vojski.

Tej radosti pa je za petami sledilo razočaranje, razočarje Tržačana, ki se je boril, ki se je zavedal težav in zaprek na poti do do-sezene zmage, ki se je zavedal žrtev, padlih za naše pravice . . .

Trst leta 1945

Od zunaj so zamahnili proti o-svobojevanju Primorju. Privlekli so na svetovni oder tržaško vprašanje. Zakaj?

Gre za načelo, se čuje iz Lon-dona. Kakšno je to "načelo", ki dopušča zaničevati in žaliti zavezniško, junaško vojsko Titovih partizanov, osvoboditeljico Trsta in Primorja?! Vojsko, ki ni zah-tevala ničesar, dala pa vse za to, da se uniči fašistično-naciistična kuga, vojsko, ki je zrastle narav-nost iz ljudstva?! Čemu mora tr-žaško delovno ljudstvo gledati ta prizor, prenašati to preziranje

svoje volje in žalitev, da mu nekeje odrekajo politično zrelost in nje-govo samoodločbo?

Poudariti moramo, da nihče od tistih, ki danes neupravičeno posiljujejo tržaško vprašanje kot naloženo, niti reakcionarni londonski tisk, ne izraža dvomov glede bodo-če pripadnosti Primorja k Ju-goslaviji. Zakaj naj bi tržaško de-lovno ljudstvo ne smelo že zdaj uživati svoje svobode, ampak bi moralo čakati na sklepe mirovne konference, ki konec konca ne bo mogla storiti nič drugega, kakor potrditi njegovo lastno odločitev, če naj prinese narodom pravičen mir?

Vsa svetovna reakcija očita, da je Tito podvrnil Trst, Istro in Primorje jugoslovanski oblasti, in pravijo, da so metode našega ve-likega maršala podobne metodam fašističnih roparjev! Delovno ljudstvo ve, da te krive obdol-žitve niso morda delo kakih dveh ali treh zaničevanja vrednih kre-atur, marveč delo svetovne reak-cije! Tej reakciji nikdar ne gre za to, da bi spet postavila Trst in Primorje italijanski gospodi na obedno mizo, marveč se zaveda, kolika je strateško-politična vred-nost tega mesta v rokah napred-nih, sil, in bi hotela pod pretvezo liberalnih načel odstraniti te sile zato, da bi se lahko na tem ozem-lju organizirala jugoslovanska reakcija. Ta reakcija tega ne more storiti niti v Londonu niti v Rimu . . . "Plava garda", četniki in nji-

J. Gorjanc, N. poslanec

tne zveze. Predvsem in najprej moramo pomagati — otrokom. Može in žene Jugoslavije želijo, da pomagamo njihovih deci . . .

"Z veseljem naznanjam, da bo Ameriški odbor za jugoslovansko pomoč kmalu otvoril kampanjo za zbiranje hrane za jugoslovanske otroke. Kampanja se prične dne 14. januarja. Opozarjam vas na to kampanjo že pred uradno otvortivijo zato, ker želim, da se posebno pozanimате zanj in jo takorekoč "adoptirate". Ako imate kake sugestije ki bi doprinesle k večjemu uspehu kampanje, vas naprošamo, da nam jih stavite na razpolago.

"Ne strinjam se z onimi, ki pravijo, da naj se brigamo za svoje potrebe — vsi otroci po vsem svetu so v resnici otroci nas vseh. Vojna nas je v tem pogledu mnogo naučila, kajti spoznali smo, da je blagostanje ameriških otrok tesno povezano z borbenimi otroci Jugoslavije, Rusije, Grčije in drugih naših zaveznikov.

"Nekega dne bodo današnji naši otroci delovali skupno z jugoslovanskimi otroci za boljši in srečnejši svet.

"Mar ni "Baby Food" kampanja dober začetek grajenja te bodočnosti in prijateljske kolaboracije za dosego tega boljšega svet?"

Pozdrav maršalu Tito in Narodni vladli Slovenije

Dragi maršal Tito!

Mi člani in članice odseka Zveze Kanadskih Slovencev v Port Arthurju, Ontario Canada, pošiljam Vam in preko Vas narodom Federativne Narodne Republike Jugoslavije, naše iskrene čestitke in prisrčne pozdrave. Čestitamo Vam na zmagi Narodne Fronte in pa rezultatu volitev za Federativno Narodno Republiko Jugoslavijo.

...Skozi Vašo štiriletno naporno in neprimerno borbo junaških narodov Jugoslavije pod Vašim neustrašenim vodstvom, tudi Slovenija je vstala na svoje lastne noge in zaživelja svobodno življenje. Mi v Kanadi če tudi daleč od Vas smo se zavedali neprimernega trpljenja in naprov, ki so ga trpeli narodi Jugoslavije v borbi proti kletih okupatorjev in njihovih hlapcev. Vaša odločna borba v domovini je tudi nas v daljni tujini družila skupno pri delu in v besedi. Tudi mi smo se po večini zedinili in tako zedinjeni po naši najboljši moči podpirali moralno in materialno borbo proti fašizmu in njegovih hlapcev.

Mi Slovenci in Slovenke v Port Arthurju smo po naši najboljši moči pomagali narodom Jugoslavije. Objubljam pa, da bomo pomagali tudi v bodoče kolikor nam bodo materialne in fizične sile dopuščale. V tem duhu dela mi Kličemo:

Naj živi Federativna Narodna Republika Jugoslavija in njen maršal Tito! Naj živi nezlomljiva sloga in edinstvo vseh narodov Republike Jugoslavije!

Smrt fašizmu — svoboda narodu!

Pozdrav predsedniku federativne vlade v Sloveniji, Borisu Kidriču. Dragi tovariš predsednik!

Kanadski Slovenci, člani odseka Zveze Kanadskih Slovencev v Port Arthurju, zbrani na redni seji, Vam pošiljamo naše tople bratske pozdrave in preko Vas vsemu junaškemu narodu nove Narodne federativne Slovenije v okvirju Federativne Narodne Republike Jugoslavije.

Mi Vam čestitamo dragi bratje in sestre na pridobljenih dosegah skozi štiriletno borbo proti zlo-glavnih okupatorjev in domačih izdajalcev. Naše misli in naša naklonjenost je bila vedno na Vaši strani in tudi takrat, ko so nam bivši protiljudski elementi skušali s lažnjivimi izjavami zasenčiti resnico o borbi narodov Jugosla-vije pod neustrašenim vodstvom priljubljenega maršala Tita.

Mi v Port Arthurju, Slovenci, Srbi in Hrvti, delamo skupno in smo po svoji najboljši moči pomagali Vašo borbo moralno in tu-di materialno. Pomagati Vam ho-čemo tudi v bodoče v kolikor nam bodo materialne in fizične sile zmogljive.

Pri zaključku kličemo: Naj živi narodni voditelj maršal Tito! Naj živi prva slovenska Narodna vlad-a in njen predsednik, Boris Kid-rič! Naj živi Federativna Narodna Republika Jugoslavija!

Sprejmite še enkrat naše tople bratske in prisrčne pozdrave!

Smrt fašizmu — svoboda Narodu!

Franč Cimprič, tajnik
Pečat
Port Arthur dne 30 decembra 1945.

hovi pristaši, ki so se borili proti jugoslovanskim partizanom ob strani fašistično-naciističnih oku-patorjev, a z očmi in ušesi obrnje-nimi hkrati proti . . . Londonu — ta jugoslovanska "nacionalistična" reakcija je sicer tepena, a se ven-darje lahko vsak trenutek oživi.

To je pravi obraz tržaškega vprašanja, ki je skrit za hinavskimi obdolžitvami proti Titu in jugoslovanski vladi. Toda jugoslovanski narodi vidijo to nevarnost in bodo znali braniti Prestražo svoje svobode — svobode, ki je tako dragocena delovnemu ljud-stvu, posebej še tržaškemu.

Tržaško ljudstvo se je odločilo za vključitev Trsta v demokratično jugoslovansko federacijo kot avtonomnega mesta že leta v množicah je stopalo v tržaške garibal-dinske brigade. Odločilo se je za priključitev, ko je šlo v iste ne-varnosti z nami in ko je poželo isto žetev — svobodo Trsta in se zdaj v svobodi povsem prosto in legalno odločilo po tržaškem Iz-vrševalnem italijansko-sloven-skem osvobodilnem odboru.

Londonski radio poroča o nekem "antifašističnem osvobodil-nem odboru za mesto Trst" v — Rimu, kamor se je preselil zaradi nekakšnega jugoslovanskega pre-ganjanja. To pač lahko verjamejo svojim lastnim ušesom samo napovedovalci britanskega radia, ne pa Tržačani, ki zdaj lahko vidijo, kako neutemeljeno je bilo njihovo nezaupanje pred leti, ko vidijo v Trstu poleg državne za-stave tudi svojo italijansko za-stavo, ki jim je narodno osvobo-dilno gibanje jugoslovanskih na-rodov ni nikdar odrekalo, in obe zastavi z rdečo zvezdo, zname-njem prave demokracije, zaščite njihovih pravic in borbe proti fašizmu do njegovega popolnega uničenja. Tržačani razumejo, ka-ko nesmiselne so zahteve, naj se naše zastave, snamejo, in prav ta-ko dobro razumejo namene reak-cije, ki spletkari pod lažnjivimi pretvezami, da bi si podaljšala življenje.

Tržaško ljudstvo, italijansko in slovensko vidi, kdo podžiga k da-najšnim incidentom. To so njegovi večerajšnji sovražniki. In ker ve, da bodo te zaničevanja vredne kreature, najhitreje likvidirane v Titovi Federativni Jugoslaviji, za-to misli ob priliki Titovega rojst-nega dne z zvesto hvaležnostjo nanj, na genialnega organizato-rja osvobodilnega boja.

Prva tablica kampanje Edinosti

Mesto:	Tisk. sklad.	Nove naroč.	Ponovne	Skupaj
Toronto	\$300.00	1	7	\$102.00
Timmins	300.00	3	15	82.00
Pt. Arthur	300.00	3	2	76.00
Montreal	30.00	5	—	60.00
Sudbury	300.00	6	6	3.00
Val D'Or	20.00	2	3	1.00
Nanaïmo	30.00	2	14	—
St. Catharines	300.00	6	19	2.00
Kirkland Lake	300.00	1	9	—
Windsor	300.00	7	3	—
Vancouver	300.00	1	1	2.00
Calgary	30.00	1	3	—
Mnt. Park	30.00	1	—	—
Hamilton	20.00	—	2	—
Noranda	20.00	1	1	—
Zd. države	—	7	6	—
Razno:	50.00	—	2	—
Oshawa	20.00	—	—	—
Skupaj:	\$2,650.00	47	93	328.00

V tem izvodu lista, smo priobčili prvo tablico kampanje Edinosti. Doseženi rezultat za prvi teden tako skupno kakor posamezno je primeroma dober. Tembolj zato, ker je vsaka naselbina prispevala vsaj nekaj z novimi in ponovnimi naročninami kakor tudi tiskovnem fondu.

Drugo tablico priobčimo z dne 30 januarja. Ta daljši presledek smo naredili zato, da bodo imeli odbori za kampanjo in tudi drugi posamezniki daljšo priložnost za zbrati vse rezultate in jih pravočasno poslati za priobčitev, najkasneje do 28 januarja.

Zato naprošamo tajnike odborov in druge zastopnike in zastopnice, da bi zgornje upoštevali ter omogočili tako Upravništvu kakor tudi samim sebi, da bo rezultat kampanje priobčen skupno.

Pri vsemu upoštevajmo priporočilo br. Edvarda Troha in tajnice kampanje, Anice Staric iz Timmins, da storimo vse, da bo letošnja kampanja ena od najbolj uspešnih kampanj Edinosti!

Upravništvo.

Oglašam se iz daljnega severa

Mountain Park — Cenjeni urednik, prosim vas, da bi priobčili naslednjih pari vrstic v listu Edinost. Ker se od tukaj bolj redko oglašamo, ter sem med tem dobil tudi pismo od sina iz starega kraja, vasi Knežine, fara Dragatuš pri Črnolju, sem se odločil napisati teh par vrstic če tudi je bilo omenjeno pismo že objavljeno v prejšnji izdaji lista.

Tukaj v tem mestu se imamo še primeroma dobro. Delamo kakor menda tudi drugod se dela za sedaj še primeroma dobro. Kar dar kdo postane preveč utrujen, pa gremo v mestu da se nekoliko odpočijemo. Tako sem tudi jaz bil poletni čas za nekoliko časa na odihu in sem topot srečal mojega sošolca iz starega kraja ter njegovega sodelavca, ki sta šla z eroplanom daleč na sever, z katerim se nisva videla zadnjih 22 let. Prav po domače vsa si segla v roke in poklicala eden drugega po domačem imenu. Jaz njega Joža Mušič in on mene Joža Dragoš. Tako smo to veselo svidenje po toliko let nekoliko okrepčali tudi od znotraj. Žel da sem pozabil ime njegovega sodelavca, mislim da je Dolenčan, doma iz Stare

LOVCI PRIREDE VEČERIN-KO 27 JANUARJA

Lovci iz Timmins pripravijo "Lovsko večerinko" dne 27. januarja v korist kampanje Edinosti. Ker je našim rojakom znano, da se prostor za take svrhe prav teško dobi, je potrebno da izkoristimo vsak in tudi najmanjši kotiček, kateri nam je dan na razpolago, da bo večerinka zaključena res z dobrim uspehom.

Edvard Safar, zelo vnet "Jager" je že daroval predmet za dražbo. Ker se pa kot "lovca" drži zelo strogo lovskih predpisov, nam ne pove kaj je daroval v to svrhu. Vse kar pravi je to, da je to lovska skrivnost, a veliko presenečenje za navzoče.

Obljubili so tudi, da bo na ustrežno zelo okusen prigrizek, pa tudi za namakanje se bo že nekaj pripravilo.

Vsled tega ujudno vabimo vse Slovence in Slovenke, kakor tudi soproste Hrvatice in druge narodnosti, da se udeležijo zabave. Zabava se bo vršila kakor omenjeno v nedeljo dne 27. januarja v prostorih, 112 Balsam St. N.

Začetek ob 7.30 zvečer.

Tajnica.

DEVETINDVAJSETI NOVEMBER

Spisal: ETBIN KRISTAN, Gl. predsednik SANSa

Zdi se, kakor da je minila že dolga, dolga doba, odkar so partizanske čete in oddelki rdeče armade po krvavih bojih vkrakale v Beograd; tudi je preteklo že precej Ljubljane, odkar je zaviral trobojni prapor z zvezdo nad belo Ljubljano. Toda dejansko je bila Jugoslavija osvobodjena v petek — 29. novembra 1945 — ko je pred kratkim izvoljena skupščina razglasila federativno republiko Jugoslavije. Brez dvoma bo to v bodoče največji praznik v deželi

Storimo vse da bo leto 1946 leto zmage

(Iz 1 strani)

pram organom današnje oblasti, širijo razne lažjive vesti, katere kot navadno škodujejo ne samo državi, ampak tudi kmetom samim. Pri tem izkoriščajo pomanjkanje raznih sredstev zelo potrebnih kmetom. Skušajo vplivati na kmete, da ne prodajajo svojih proizvodov državi, katera mora skrbeti obnem za močno prizadevanje pokrajine in pasivne kraje. Vse to se dela z namenom, da se povzroči nemir in nezaupanje v narod, da se vnesne nezaupanje kmetov napram državi z preračunanim namenom, oziroma ako ni mogoče že sprečiti, vsaj otežiti obnovo in konsolidacijo naše zemlje in njene imovine.

Obračam se vam kmetom, da ne verujete tem tkzv. prijateljem kmetov, ker oni niso prijatelji nove Jugoslavije, kar istočasno pomeni, da niso niti vaši prijatelji. Vaša požrtvovalnost pri izgraditvi naše domovine, vaša zaupanje F.N.R. Jugoslaviji je garancija, da bomo hitreje prebrodili mnoge težkoče katere so začasno pred nami. Mi znamo za vse težkoče, vaše potrebe in prizadevanja si bomo z vsimi silami, da boste, čimprej dobili vse kar je najpotrebnejše. Te težkoče bodo še za nekaj časa. Toda s zaupanjem gledamo z vsakim dnevom izboljšanje, ker naše tovarne že izdelujejo in bodo izdelovale vedno več sicer tiste predmete, ki so vam najpotrebnejši. Današnja oblast bo skrbela za razdelitev bremena na primeroma enake dele. V to ste lahko prepričani. Vi pa obdelajte v tem letu in tudi zasejte čimveč in tudi kar najbolj mogoče vaše polje, vinograde in posebno zvrnete pozornost na nego živine. Vse to bo velik doprines za obnovo naše zemlje, za hitrejšo odpravo bede, za ojačitev naše nove F.N.R. Jugoslavije.

Je prav mnogo žalitve glede administracije od najnižjih narodnih oblasti do njenega ministrstva. Večkrat tudi opravičena. Toda vse to je zapuščina preteklosti. Najbolj nevarne v administraciji je birokratizem, ker na

in prav bo tako. S tem bo obnem dejal Pašiču, ki je takrat že poplzanoma pozabil, da je sam nekdanji član prve Internacionale: "Pazi, Nikola, — Jugoslavija če se razvijati u socialnu demokraciju!"

Mladi Peter, ki bi storil najbolje, če bi dovršil svoje študije in se pripravil za kakšno koristno delo, pa protestira. Kdo ga bo poslušal, kdo se zmenil za njegove proteste? Šubašiča in Grola kliče za svoji priči in žuga. Šubašič in Grol sta imela vso priliko, da kandidirata za skupščino. Zakaj ništa? Zakaj so njuni pristaji moral glasovati brez kandidatov? Dobro sta vedela, da bi se pri volitvah izkazala le slabost njunega nazadnjaštva, in sta rajši ostala za pejo.

Sedaj govorič Peter o nesvobodnih volitvah in se vede kakor da se ne boji glasnega smeha vsega mislečega sveta. Če bi bila opozicija — ta zmaga najraznovrstnejših, med seboj si nasprotujočih elementov dobila vsaj toliko glasov, da ne bi utonili v poplavni združeni osvobodilnih strank, bi se človek še za trenotek ustavil in vprašal, ali ni bilo morda res kaj naprednega štetja ali kakšnih mahinacij. Toda večina, katero so dobili bojevnik za svobodo, se ne da priglufati. Lahko bi se po krivem dosegla le s porabo metod, katerih so se posluževali tisti režimi, katerim je v Jugoslaviji odklenkalo za vedno. Nasilstvo pri volitvah se pa ne da skriti in na to kar se je na volilno nedeljo godilo v deželi, je pazilo, na tisoče oči, tudi dosti takih, ki niso nič kaj prijazno gledali na nov razvoj. In če bi bile opazile kaj nepravilnega, bi se bil slišal odmev iz Londona in Washingtona. Pa se ni...

Na kaj se more Peter še opirati? Da je zapustil deželo, ko je bila napadena, bi se še odpustilo. To so storili norveški, danski kralj, holandska kraljica, celo De Gaule. Ampak slednji je odšel v Anglijo, da bi se od tam uspešneje boril protiv fašistom. Peter pa se ni boril, temveč je rotil ljudstvo, naj čaka. Na kaj? Da bo vse odpeljano v nemška taborišča in da bo vsa zemlja naseljena z Nemci? Narod je bil drugačnega mnenja in kako naj bi sedaj razprostril roke in ga sprejel kot "očeta", ko se je — po njegovih in njegovih svetovalec krivdi — odprl prepred med obema v tako važni stvari?

Toda Peter je menda pozabil, česar "njegov" narod ni, namreč da je stal na čelu vlade, ki je varala ves svet z nezasišno bajko o velikem junaku Mihajloviču, in podpisal dekret, s katerim je izdajalec bil imenovan za vojnega ministra. Ali mladeniču ne gre v glavo, da se je s tem sam postavil na stran izdajstva? Pa pričakuje, da mu bo narod pel hozana!

Ob začetku, ko je "vlada" prispešla v London, so nas nekateri odpisanci učili, da razlika med monarhijo in republiko ni tako važna. Za Jugoslavijo, pa je Veliki narod kot Angleži si lahko privoščili kraljevski luksus, dokler se kralj ne vmešava v vladne zadeve. Oče sedanega monarha je na nekem banketu izjavil: "We are just figure heads" in se je po tem ravnal. V razmeroma majhni državi pa pomeni monarhija vedno veliko, ki se zbira okrog kralja in v njegovi senci gospoduje brez obzira na narodno voljo in na interese dežele. V Jugoslaviji je to bila čaršija in umevno je, da si njeni člani žele povratek veličanstva. Pokojni Aleksander je ob neki priliki dejal: "Jaz razumem republiko, razumem absolutno monarhijo, ne razumem pa ustavne monarhije." In jadrjal je tako, da je monarhija postala diktatura. Tudi takrat on ni bil absoluten, pač je bila čaršija. In če bi se Peter vrnil v Beograd, bi se to ponovilo, oziroma nadaljevalo. Ker pa je ljudstvo sito tega, je glasovalo za republiko, kajti ko je volilo, je vedelo, za kaj gre.

Tako je Jugoslavija resnično nova in odprta ji je pot, s katere so odstranjene nekdanje zapreke, ovirajoče naravni razvoj vsak napredek. Na to pot je menda mislil Peter prvi, ko je dumal in govoril Pašiču. Ljudstvo, ki je znalo s svojimi rokami očistiti deželo tujega fašizma in nacizma, bo tudi znalo porabiti svoje pridobitve v prid tistim, ki delajo in grade — z rokami, z glavami — za boljše bodočnost vsega naroda.

Devetindvajseti november pomeni začetek, ampak ta začetek je dober, ker so ga prizvale muke in bolečine, ker je vstal iz potokov krvi, ker so ga želele neštete žrtve, padle za svobodo. Tak začetek prerokuje — ne še za danes ali jutri, ampak kadar bodo vse težke rane zaceljene in bo opustošena zemlja zopet rodila — sijajno bodočnost. Glave so bistrše, roke so pridne — to se je pokazalo v štirih letih krutega, junška boja. In v svobodi bodo izvršile čudeže.

Pozdravljena federativna narodna republika Jugoslavije!

VAŽNO ZA TORONTO

Na minuli seji Demokratičnega jugoslovanskega odbora, odsek v Torontu, je sklenjeno, da se posname slika vseh ženskih, ki so dajale ali pa zbirale robo za pomoč vojnim sirotam in stari domovini. Slikanje se bo vršilo v nedeljo dne 20. januarja ob 8 uri zvečer pri "Daylight Studio", na vogalu Queen in Berkeley ulici.

Tem potom se naproša vse Slovenke, Hrvatice in Srbkinje, katere so sodelovale v zgoraj omenjenem delu, da pridejo točno ob času v svrhu slikanja na omenjeni naslov.

Obnem se daje na znanje vsem članicam odbeka D.J.Z., da se bo vršila Letna seja v četrtek 24. januarja ob 8 uri zvečer v dvorani 386 Ontario St. Ker je to letna seja in da bo poleg podanega poročila o delu za preteklo leto, važne stvari za rešiti, se naproša vse članice, da se udeležijo seje.

Pridite tovarišice in povabite še svoje prijateljce!

Odbor žena

Pismo iz Marofa pri Rakeku

Kateroga je dobil Toni Urbas v Kapuskasing od svoje matere glasi se:

Dragi mi vsi skupaj! Vsak dan pričakujem pisma od vas pa ga ne morem pričakati. Drugi so že dobili pisma iz Amerike in Kanade in tudi razne stvari pridejo v naše kraje? Živil in obleke je zelo dosti prišlo so jo delijo po vaseh.

Pismo katerega Ti jaz pošiljam Ti samo kaže žalost. Saj mogoče že več kako je z mano. Bojim se pisati tako veliko, preveliko nesrečo, katerega je mene zadela. Sama sem ostala pri šestih otrocih. Janeza ni več, on je odšel v večnost še 1944 leta okrog 20. februarja. Takrat je bil še živ potem ga pa ni nihče več videl. 8.12. 1943 sta odšla v partizane, sq jih prišli iskat. Dolgo ni bilo nič glasu od njih potem sem pa zvedela spomnili leta 1944. da je Janez padel v borbi na štajerskem pri Šoštanj. Dobil je rafa v glavo, bil je takoj mrtev in so ga v sneg in listje zakopali, ter bežali proč, ker je bilo dosti Nemcev, njih pa malo. — Kako je meni hudo, Ti ne morem popisati. Dan in noč sta pred mano. Posebno sedaj ko vidim druge ki so se vrnili. Kaj naj naredim sama? Ne morem Ti več pisati ker mi se od žalosti ne da. Ivana ga je šla iskati, pa ga

ni mogla dobiti. Drugi kateri vedo zanje, jih bodo pripeljali domov, zdaj na vseh svetih.

Skrbi me kako je pri vas, če ste še živi in zdravi? Prosim piši kar moreš hitro, pa domov prid. Jaz ne morem biti sama. Enega fanta imam pa eno dekle da sta pri meni. Doma sta nekje od Čabra. Na Jezeru so še vsi živi. Fantje so že veliki, Ronkovi so v Cerknici, imajo trgovino, so še tuj vsi živi Ivana se je poročila je v Martinjaku v Kunčevi hiši, ima gostilno, on je pa šofer.

Zdaj pa zaključujem, to moje žalostno pismo in Najlepše pozdrave Vam pošiljamo vsi skupaj

Franciška Urbas

RADA BI ZVEDELA

Kje se nahaja Jože Markovič, kateri se nahaja v Kanadi, iz vasi Topol pri Blokah. Dobil sem namreč pismo od njegove soproge iz starega kraja. Prosim ga, ako bo slučajno čital ta oglas ali pa kateri drugih rojakov, ki ve za njegov naslov, da se zglati na spodaj podpisano:

Francis Zakrajšek R.R. 1, Stevensville, Ont.

Iz francoščine prevedla K. N.

"Ali je tu samo ena spalnica? Kje bom pa jaz spala?"

Mladi Španec jo je pogledal tako očitajoče, da je zardela do ušes. Potlej je pa mirno dejal, skušajoč najbolj prikriti svoja vzburkana čustva:

"Ali želite lastno sobo madame?"

Orana je spet zardela, ne vedoč, kako bi mu razložila to željo, da ga ne bi užalila. Hkrati se je pa zavdala, da bi bilo noro, pričeti staro igro iznova. Začela je v zadregi:

"Misliš sem... da bi bilo bolje, če bi se poprej nekoliko živela v to novo življenje... Ali me razumete? Ali nebi kazalo?..."

Zmanjkalo ji je besed.

"Kaj ste mislili?" jo je neusmiljeno vprašal.

"Da bi bilo za najino bodoče življenje primernejše, če ne bi takoj živila tako skupaj, tako intimno..."

Bila je rdeča kakor kuhan rak, ko je naposled le spravila te besede iz sebe.

"Kakor želite, madame." Mladi mož je izrekel te besede vljudno, brez senčice porogljivosti ali očitka, vendar se je Orani zazdelo, da se je v njegovih očeh nekaj utrnulo, da je ugasnil sij upanja in pričakovanja, ki je še pravkar gorel v njih. Njegov blede obraz se je pod vranje črnimi lasmi zdaj še bolj bled in podoben negibni krinko.

"Ali sem se jaz tako obotavljal tedaj na Katalonskem trgu v Barceloni?" je z britkostjo pomislil mladi Španec.

"Ta soba bo vaša," je potem počasi dejal. "Za nočjo se bom zadovoljil z divanom v sosedni sobi."

Orana je živahno oporekla: "Oh, ne! Bom jaz spala na divanu!"

"Prosim, vas, senora zadovoljite se z mojim predlogom. Ta soba je vaša. Uredite si jo po mili volji. Že jutri se bom pozanimal za kako primernejše stanovanje."

Zahvalila se mu je s smehljajem, toda po zapetosti njegovega ponosnega obraza je uganila da ga je pravkar bridko užalila, morda bolj, kakor ga je bil pred nekaj urami njen oče z vsemi krutimi očitki.

Odrekla mu je bila zaupanje, edino, kar more dati žena moškemu razen ljubezni. Hotela se je zavarovati pred morebitnimi presenečenji, toda udarila je na slepo in ni zbirala načina in besed. Na lepem je začutila, da je s svojo nerodnostjo še poglobila prepadi, ki je nastal med njo in njenim možem po odhodu iz Jacheresa.

Ni utegnila dolgo premišljevat ali je prav ravnala ali ne. Njen mož se je opravičil da jo bo pustil nekaj trenutkov samo, potlej je pa odšel v predsobje, kamor je sluga pravkar prinesel kovčege.

Slišala je svojega moža, kako je slugi nekaj naročal:

"Moran, pripravili mi boste zaslonno posteljo na divanu v delavni sobi. Počakajte! Še prej boste pa pripravili nekaj večerje. Madame je gotovo lačna po tako dolgem potovanju."

Tedaj je Orana stopila iz sobe in dejala: "O, hvala prav nič nisem lačna. Zdaj, ob tej pozni uri nisem vajena dosti jesti."

"Če se boste nočjo zadovoljili z jajci in gnatjo, vam prav rad postrežem," je vljudno dejal njen mož. "Moran," obrnil se je k slugi, "skočite po gnjat in po jajca, madame bo vseeno jedla."

Ko sta ostala sama, se je mladi Španec obrnil k svoji ženi. Na njegovem obrazu je bila še zmerom tista neprodurna krinka vljudnosti in strogosti. Počasi je dejal: "Povedati vam morem, Orana, da je moja služinčadi prav tako skromna kakor to stanovanje. Ta človek je moj sluga. Hkrati je postrežnik, v sili tudi kuhar. Zame, ki sem bil zvečine zdoma, je to zadoščalo."

"Prav res bi bilo kar potratno, če bi imel več služinčadi," je razumevajoče odgovorila mlada žena.

"Zame, pač! Za vas, ne. Da ne boste imeli preveč dela, bom danes naročil Moranu da naj pripelje jutri svojo ženo s seboj. Ona in Moran vam bosta pomagala, da se ne boste preveč utrudili pri delu, ki ga niste vajeni. Upam, da se boste tako nekoliko laže živeli v nove razmere in v gospodinjstvo delo."

"Nikar preveč ne skrbite zame," je vskliknila mlada žena, videč njegovo dobro voljo, da bi ji kar najbolj olajšal prihod. "Nisem razvajena, razen tega mi je sleherno delo v veselje."

In da bi mu še bolj pomagala iz zadreg, je dejala. "To stanovanje bi bilo kar dobro, samo če bi imelo še eno sobo več."

To pot mladi Španec na njeno opombo ni odgovoril drugega kakor: "Skušal bom to urediti že jutri, madame."

"Ali res upate, da bojo prišli lepši dnevi?" je sanjavo vprašal. V njegovem glasu je nehoti zahrhtela nežnost, ki jo je poznala Orana samo iz ljubzenskega šepeta tiste barcelonske noči.

Mlada žena se je presenečeno obrnila. En sam trenutek so se potopile njene sinje oči v njegove temne, žareče, tako zgovorne, da je v nenadni zadregi pobesila pogled.

"Niste mi odgovorili, Orana," je tedaj očitajoče dejal Moreno. Čutil je da mu je začela kri hitreje plati po žilah in da mu je srce pričelo burneje utripati.

Orana se je zdrznila. Potlej se je pričela smejati, nekoliko zbadljivo in prešerno. Hotela se je izmuzniti:

"Menda govoriš še vedno o denarju, gospod. Objubljam vam, da se bom naučila ravnati z njim. Skušala bom varčevati, igrati dobro in skromno gospodinjico. Ali ne bova potlej — kajpak glede finančnih zadev — vendarle doživela lepši čas?" V njenih besedah je bilo tudi nekaj prikritih zbadljivosti, ki ji je kar nehote priklopila na jezik. Na Morenovem obrazu je pričakovanje ugasnilo. Nemo je prikimal. Razumel je, da ga je ta na videz neizkušana ženska to pot prekanila, speljala na led. V njegovih temnih očeh je vzplamtel nekaj, kar ni bilo prav nič podobno ljubezni in oboževanju. Ta luč je spomnila na zloveči ogenj užaljenega samoljubja.

(Nadalje prihodnji)